

GENT IN 1854

OPNIEUW EEN JAAR VAN ELLENDE EN CHOLERA

Op vrijdag 30 december 1853 was er zo veel sneeuw gevallen met als gevolg dat geen enkele trein uit Brussel te Gent is aangekomen. Einde december was te Gent een Comité van Onderstand opgericht om de behoeftigen die geen steun van het Liefdadigheidsbureau ontvingen te helpen. Het comité, onder het voorzitterschap van de burgemeester en met de medewerking van de pastoors organiseerde de omhalingen per parochie. In totaal werd 62 625,27 fr. verzameld. Het geld werd besteed voor :

a) uitdelen van brood en soep	54 902,80 fr.
b) wegruimen van sneeuw	3 100,00 fr.
c) drukken broodkaarten	1 975,00 fr.
d) allerlei onkosten	<u>1 255,00 fr.</u>
Totaal	61 232,80 fr.

In de Liefdadigheidswerkplaats kon per dag zesduizend liter soep gekookt worden. Tot half maart werd dagelijks soep uitgedeeld op vier plaatsen : in het Rijke Gasthuis, waar de Liefdadigheidswerkplaats was gevestigd, in het Lakenmeters-huis, in de academie en in de Sint-Pieterskazerne. Naast brood en soep werden ook nog dekens en steenkolen uitgedeeld.

De broodprijzen blijven buitengewoon hoog.

	1.1	14.1	29.1	10.2	24.2	19.3
<i>Intra muros</i>						
Gebuild brood	51	51	50	47	50	49
Ongebuid brood	43	42	41	39	41	40
Roggebrood	32	31	30	27	31	30
<i>Extra muros</i>						
Gebuild brood	48	48	47	44	47	46
Ongebuid brood	40	39	38	36	38	37
Roggebrood	32	31	30	27	31	30

4 Januari : In een beluik op Sint-Pieters heeft een gezin een hond geslacht en opgegeten.

6 Januari : De studenten van de universiteit hebben de minister van Binnenlandse Zaken gevraagd een cursus in de Vlaamse letterkunde in te richten. Onze stadsgenoot Braemt heeft voor de Nationale

Bank een biljet van honderd frank gegraveerd, dat sedert 1 januari in omloop is.

9 Januari : Het is onmogelijk al de inspanningen om de behoeftigen te helpen te vermelden. De Fonteinisten richten een voorstelling in ten voordele van de arbeiders zonder werk. De maatschappij Union heeft duizend broden uitgedeeld. Ook de Septentrion heeft reeds twee maal een brooduitdeling gehouden. Broedermin en Taalijver geeft ook een liefdadigheidsvertoning. Er zijn nog brooduitdelingen in het Huis van Oostenrijk in de Meir, in de herberg de Karpel in de Zwarte Zustersstraat. In februari worden broodkaarten uitgedeeld door de maatschappij Nemrod, in de herberg Sint-Jacobs, in de Roi de Naples, in l'Aigle d'Or, in Het Trompetje bij de Ketelbrug. Heden overleed Jan Bauwens, oud 79 jaar, wonende in het Nieuwland en broeder van Lieven Bauwens.

1 Februari : De zangeres Adèle Devigne, dochter van de bekwame leraar voor fluit aan het conservatorium, doet een kunstreis in Nederland. Ze trad met succes op in Arnhem en in Amsterdam. De bewoners van de Muidepoort vragen in een brief aan het college een waterpomp te plaatsen. Nu moeten ze bruikbaar water halen bij de bewoners van de Salvatorstraat. De vraag werd ondersteund door de dokters Meldert, Leclercq en Fredericq, die verklaarden dat in deze wijk meer choleragevallen voorkwamen en het ondrinkbaar water hiervoor de voornaamste oorzaak is.

12 Februari : Morgen zal in de Kamer een petitie neergelegd worden met duizenden handtekeningen van Gentenaars; naast elke handtekening is het aantal personen per gezin vermeld. De petitie gaat uit van ongeveer 40 000 personen. De ondertekenaars vragen, dat de Kamer een wet zou stemmen, waarbij aan de steden verboden wordt het brood te belasten. De Gazette van Gent merkt hierbij op, dat in het belang van Frankrijk het recht van de gemeenten om octrooirechten op wijnen te innen, werd beperkt. Men kan dus ook een beperking op de rechten op het brood invoeren. De opbrengst van het maalrecht bedraagt te Gent ongeveer 275 000 fr. of ongeveer een vierde van de octrooirechten.

24 Februari : Men bewondert thans in de serren van de bloemist Aug. Van Geert de donker goudgele variëteit van de rododendrom van Java in volle bloei.

9 Maart : Heden werd prof. K. Teirlinck begraven. Hij werd gebo-

ren te Elsegem in 1815. Na studies aan het Gents atheneum en aan de universiteit werd hij reeds in 1838 belast met het bestuur van de kliniek voor oogziekten. Hij was lid van "De Tael is gansch het Volk" en van het "Vlaamsch Gezelschap".

15 Maart : Het Vlaamsch Middencomité gevestigd te Brussel heeft in de Vlaamse provincies een petitionnement verspreid, waarbij aan de Kamer recht voor de Vlaamse taal wordt gevraagd. Minister Piercot dreigt de onderwijzers, die de petitie ondertekenen, een straf op te leggen. De Gazette van Gent begrijpt niet hoe een minister van een grondwettelijk land zulke taal durft voeren. Op 19 maart verscheen in de Gazette van Gent een protest van het Vlaams Gezelschap tegen de ongrondwettelijke maatregel van minister Piercot.

22 Maart : De halfvasten paardenmarkt was zeer luisterrijk, zowel buiten de Dampoort als op de Kouter. Er waren talrijke vreemde kopers en veel paarden werden voor Engeland verkocht.

7 April : De oude draak werd opnieuw verguld en staat ten toon in de hogeschool. De werken voor het nieuw krankzinnigengesticht vorderen goed.

18 April : Heden had de aanbesteding plaats voor de aanleg van de vertakking van de spoorweg van het station naar het Stapelhuis. Bij verscheidene varkensslachters in de Mageleinstraat wordt sedert enkele dagen gezouten vlees uit Amerika verkocht. Dit vlees komt van La Plata. Prijzen : ossenvlees : 45 centimes per pond, varkensvlees : 52 cent. per pond, smout : 72 cent. per pond.

21 April : De piloteerwerken voor de grondvesten van de Sint-Annakerk zijn beëindigd. Maandag werd de laatste boom plechtig in de grond geslagen.

23 April : Men plaatst in de Jezuïetenkerk een nieuwe predikstoel gebeeldhouwd door de gebroeders Peeters-Devoort uit Turnhout. Het voetstuk stelt paus Paulus II voor, die de statuten van de Societatis Jesu aan de geknielde Sint-Ignatius overhandigt. De Gazette van Gent publiceert een brief van een lezer. Vroeger riepen de nachtwakers "Waakt uw vuren, uw kaarslicht wel. De klok is tien, tien is de klok." Volgens de lezer is de uitroep van de nachtwakers thans half Vlaams, half Frans : "Tien is de klok; dix a sonné". Volgens de briefschrijver zouden de nachtwakers lessen in het Frans moeten volgen. "Hoe belachelijk" is zijn oordeel. De Gazette van Gent publiceert drie kaarten in verband met de

et l'honneur d'informer le public que l'on peut se procurer chez lui des voitures de tous genres, telle que voitures de remise, de voyages & autres, Vigliantini & Co.

Krimoorlog : de Baltische Zee, de Donaulanden, de Zwarte Zee.

Zondag 23 April : Een delegatie van het gemeentebestuur van Gent onder de leiding van de burgemeester heeft in het paleis te Brussel aan de hertogin van Brabant het kanten kleed aangeboden.

3 Mei : De herbergzaal van het hotel d'Allemagne werd versierd met jachtaferelen door de schilder Ottevaere.

17 Mei : Men is bezig de spoorlijn Gent-Oudenaarde af te bakenen. De aardewerken zullen over kort aanvangen.

21 Mei : Te koop. Hotel Royal, Kouter 13, Gent. Een der vermaardste hotels, met talrijke salons en een zaal voor minstens 250 couverts, badkamers, stallen voor 20 paarden. Verhuurd aan Maret voor 6 500 fr. per jaar plus de lasten.

24 Mei : De Gentse beeldhouwer Devigne-Quyo heeft een borstbeeld van de hertogin van Brabant gemodelleerd. Dit beeld heeft deze bijzonderheid, dat de "berthe" die over de schouders hangt, de tekening van de Gentse kant, onlangs aan de hertogin aangeboden en in de school van de Blauwe Meisjes gemaakt, voorstelt. De heer Panicelli in de Lange Munt heeft de buste aangekocht om ze door afgietsels in de handel te brengen.

27 Mei : Uit het verslag van de gemeenteraad blijkt, dat het kanten kleed aan de hertogin aangeboden, 21 350 fr heeft gekost. In de waarde van de huidige munt is dit een bedrag van meer dan drie miljoen. " 't Meug jij schune zijn, maer 't es vrie vele" zullen de Gentenaars wel hebben gedacht.

2 Juni : Het Vlaamsch Gezelschap en het Willemsgenootschap zijn beide thans gevestigd in de Drapstraat. Het lokaal zal "De Vlaamsche kring" worden genoemd.

Door de maatschappij van de H. Franciscus Regis werden in 1853 driehonderd en zeven huwelijken gewettigd. De verdeling van de huwelijken per parochie leert ons wel wat over de sociale stand van de bewoners.

St.-Baafs	32	St.-Pieters	89	St.-Michiels	10
St.-Jacobs	29	Akkergem	60	Augustijnen	12
St.-Niklaas	4	H. Kerst	31	St.-Anna	25

omliggende gemeenten : 15

Door deze huwelijken werden 142 kinderen gewettigd.

3 Juni : De gemeenteraad zoekt nog altijd naar een oplossing om het maalrecht af te schaffen. Op 3 juni wordt een taks van 60 centimes per hl. op het beerruimen goedgekeurd. Met de inkomsten zal gepoogd worden het maalrecht te verminderen. Wat later zal deze taks verminderd worden tot 30 centimes per hl. maar er blijven talrijke problemen en moeilijkheden.

11 Juni : De machine om eieren uit te broeden lokt veel volk naar de dierentuin.

Een negenjarig kind, werkende bij de heer Parmentier, is achter de fabriek in het water gevallen en verdronken. De naam van het kind wordt niet vernoemd. Aan de kinderen werd niet zo veel aandacht geschonken. Zo werden in de overlijdensberichten in de kranten enkel het aantal overleden kinderen vermeld.

18 Juni : Pieter Geiregat heeft de eer het publiek mede te delen, dat hij een boekhandel geopend heeft in de Drabstraat 24 Gent.

24 Juni : De gemeenteraad keurt de aanbesteding voor het bouwen van de Nieuwbrug goed. (Nieuwbrug : tussen Keizer Karelstraat en St.-Jacobsnieuwstraat). De aannemer Scribe zal de brug bouwen voor 46 739,81 fr. De gemeenteraad geeft een gunstig advies op de vraag van de gouverneur een rijkstoelage te verlenen aan de kerkraad van St.-Niklaaskerk voor de aankoop van een nieuw orgel." Vooral omdat het de stad niets kost" merkt Delehaye op.

Het museum te Brussel bezit twee schilderijen, beide werken van Rubens. Het schilderij "de H. Lievens" kwam uit de Jezuïetenkerk, de schilderij "de H. Laureins" kwam uit de Augustijnenkerk. Beide werken werden tijdens de periode van de Franse republiek naar Parijs medegenomen; later werden ze geschonken aan de stad Brussel. De stad Brussel heeft haar museum overgemaakt aan de staat. Een gemeenteraadslid vraagt aan het college de staat te verzoeken de beide schilderijen terug te geven aan de stad Gent.

Zondag 25 Juni : Heden begint de Gentse kermis. Op het programma : paardenwedstrijden, gaaischietingen met de handboog, toneel-vertoningen, uitdelingen van brood aan de armen, krulbolspel, schieten met de kleine kruisboog, volksbal, vuurwerk.

Juli : Het brood blijft buitengewoon duur.

	2.4	22.4	14.5	4.6	25.6	9.7
Intra muros						
Gebuild brood	48	47	48	47	51	50
Ongebuilt brood	40	39	39	39	43	42
Roggebrood	30	29	29	29	32	30
Extra muros						
Gebuild brood	45	44	45	43	47	46
Ongebuilt brood	36	36	36	36	40	39
Roggebrood	30	29	29	29	32	30

12 Juli : De koning van Portugal vergezeld van de graaf van Vlaanderen bezocht heden de stad Gent. Tijdens het banket zongen de Melomanen. De voorzitter van de koormaatschappij Kervijn de Volkaersbeke verzocht de vorst het gulden boek te ondertekenen; de koning van Portugal werd erelid van de Melomanen.

16 Juli : Gemeente Oostakker. Luisterrijke hondenwedstrijd op de Dendermondesteenweg. Eerste prijskamp : Derby continental. Allerschoonste zakhorloge voor de hond (?), die de afstand van 680 m. heen en terug zal lopen in de kortste tijd. Tweede prijskamp : vergulde erepenning voor de kortste tijd. Derde prijs : schone ring, genaamd Chevalière met karbonkel voor de hond, die in volle draf het laatst zal aankomen. Ook een medaille voor de van het verst komende. In herberg Het Maagdeken op de Dendermonde steenweg.

19 Juli : Een onzer stadsgenoten, de heer Th. Huyttens, zoon van ridder Huyttens van Groelegem, is bevorderd tot de graad van kapitein in het Turks leger onder het bevel van Selim-Pacha.

23 Juli : Gisteren zijn in de dierentuin uit Algerije aangekomen : drie dromedarissen, twee leeuwen, antilopen, twee hyena's, roofvogels en apen.

28 Juli : Heden verkoping van rijtuigen in de afspanning Den Boer in de Slijpstraat. Grote char-à-bancs met 20 plaatsen, allerschoonste omnibus, ordinaire char-à-bancs, vier berlines, vier vigilanten, twee dyssel-cheesen, twee speelkarren, een tilbury, negen paarden.

26 Juli : Talrijke gediplomeerden van de tuinbouwschool van Van Houtte werken in het buitenland. Een werkt bij de graaf Beaurecueil te Blois, een ander is verbonden aan de kruidtuin te Nancy. Sommigen werken in Bohemen en in Pruisen, anderen te Florence.

Een nijveraer van onze stad, de heer De Weweirne, Huidevetterken, heeft op de tentoonstelling te New-York een medaille bekomen voor zijn gedrukte katoenen, wollen en linnen stoffen.

12 Augustus : Deze morgen werd de draak naar het Belfort gebracht. Op maandag 14 augustus zal ze op het Belfort worden geplaatst. Het procesverbaal van de plechtigheid werd in een doos op de rug van de draak gelegd.

Augustus : Op 8 augustus werden twee gevallen van cholera gemeld in de eerste wijk; op 10 augustus werd een nieuw geval gemeld. Tussen 14 en 18 augustus waren er 16 gevallen op de vierde wijk en twee in de vijfde wijk. Nu breidde de epidemie zich snel uit. Het grootst aantal gevallen werd vastgesteld op 26 september : 82 nieuwe dodelijke gevallen. Begin november kwam aan de epidemie een einde. In totaal stierven 1004 personen aan cholera. Ook thans kon men de zieken moeilijk overtuigen zich te laten verzorgen in het hospitaal. In de Bijloke stierven 179 personen op 300 zieken; in het Sint-Janshospitaal waren 106 slachtoffers op 170 gevallen.

Het stadsbestuur nam een aantal maatregelen. De politie kreeg de opdracht de zieken op te sporen. Sommige agenten werden aangetast en een stierf aan cholera. Naast de armendokters werd een ploeg van twintig geneesheren belast met de zieken te helpen. Enkele beluiken werden op bevel van de overheid ontruimd, onder meer in de Co-zijnstraat (een straat tussen de Kromme Es en de Mortierstraat, achter de Keizer Karelstraat, deze straat is thans verdwenen), op de Brugse poort, op de Sassepoort en op Sint-Pieters.

Men stelde vast, dat in de beluiken, die het minst aantal prijzen voor reinheid hadden ontvingen, de meeste gevallen van cholera voorkwamen. Het beste middel om de cholera te bestrijden ligt dan ook in het bevorderen van de openbare gezondheid. Tevens kon men vaststellen, dat de cholera zich het meest verspreidde langs de talrijke rivieren en kanaaltjes. In 211 straten van Gent telde men slachtoffers. De straten met het grootst aantal slachtoffers waren : Chartreuzen (41), Groendreef (36), Sassepoortstraat (30), Korte Krevelstraat (23), Groot Meerhem (20), Rogier (24), Sint-Antoniushoek (21) H. Kerststraat (23). Indien de volgende tekst niet ontleend was aan het officieel rapport, zouden we weinig geloof hechten aan de inhoud : "Dans d'autres demeures et elles étaient en très grand nombre où tout manquait et dont les habitants couchaient sur le sol humide, on fit délivrer non seulement des paillasons, mais aussi des couvertures. D'autres maisons furent blanchies et nettoyées".

De uitgaven door het gemeentebestuur bedroegen :

a) vernieuwen van huisraad, reinigen woningen, vervoer van zieken	3 725,32 fr.
b) leveren van dekens	4 211,55 fr.
c) leveren van matrassen en lakens	13 078,35 fr.
Totaal	21 015,22 fr.

15 Augustus : Bij gelegenheid van de zo genaamde kappelekensviering, die jaarlijks op 15 augustus plaats heeft, worden O.L. Vrouwbeelden in de straten geplaatst. Architect Pauli, die in Italië prachtige versieringen heeft gezien, heeft een tekening in die trant gemaakt en naar zijn plan zal de verlichting worden ingericht.

25 Augustus : C. Thienpont, gepatenteerd aanplakker en uitroeper van verloren voorwerpen, is thans woonachtig Vrijdagmarkt 28. Hij beveelt zich aan voor al wat zijn bedrijf betreft.

10 September : Hosten, aannemer van bouwwerken, zal het slachthuis bouwen voor de som van 236 518 fr. Het plan van het slachthuis werd getekend door A. Pauli.

In de kranten verschijnen talrijke artikelen over het duur leven. Hierbij wordt ook de politiek van de regering aangeklaagd, die toelagen verleent voor de uitvoer en recht heft op de invoer. De nijveraars van Gent zonden op 29 september een petitie aan de Minister van Binnelandse Zaken, waarbij ze de vrije invoer van graan, meel, vee, rijst en rogge vragen. Door het K.B. van 31.8.1854 bedroegen de invoerrechten :

Stieren, ossen, koeien	4,75 fr. per 100 kg.
Tarwe, bonen	1,16 fr. per 100 kg.
Rogge, maïs, boekweit	0,81 fr. per 100 kg.
Rijst uit Indië : onder Belgische vlag	5,80 fr. per 100 kg.
onder vreemde vlag	8,70 fr. per 100 kg.
Rijst uit andere landen : onder Belgische vlag :	9,92 fr. per 100 kg.
onder vreemde vlag	11,02 fr. per 100 kg.

Volgens L'Impartial van Brugge verdient een arbeider per dag 12 tot 14 stuivers of ongeveer 1,26 fr. Zijn huisgezin bestaat meestal uit zes personen. Dit gezin verbruikt per dag drie kg. brood en twee stenen aardappelen. Dit geeft (36 c. x 3) plus (32 c. x 2) is 1,72 fr. per dag. Het gezin komt dus dagelijks 46 centimes te kort.

Inmiddels blijft de broodprijs buitengewoon hoog.

J. VAN DER CRUYSSSEN, FILS,
CARRROSSIER,

Voilà tout ce qui concerne son état tant sous le rapport du Châssisme
 que et de la Héritaille que de la Sécurité et du Matériel

N°18 RUE DE LA CAVERNE, GAND

Émile D.
 Lith. De T. D. Hénelooet à Gand.

	29.7	5.8	27.8	2.9	17.9	24.9
Intra muros						
Gebuild brood	43	49	42	42	43	45
Ongebuid brood	37	39	33	33	35	37
Rogge brood	23	28	20	20	22	24
Extra muros						
Gebuild brood	39	45	38	39	39	41
Ongebuid brood	34	37	31	30	32	34
Roggebrood	23	28	20	20	22	24

In october 1854 werd in Frankrijk verboden alcohol te stoken met granen en andere meelachtige stoffen. Door de grote vraag naar sterke dranken in Frankrijk slaat in ons land de rogge met twee frank per hl. op. Opnieuw vragen een groot aantal Gentse fabrikanten de afschaffing van de invoerrechten op de eetwaren. Eindelijk verschijnt op 29.11.1854 een K.B., waarbij de invoerrechten voor tarwe, maïs, erwten, bonen, boekweit, haver, rogge, stieren, ossen, koeien, kalveren, schapen, varkens worden afgeschaft. Tevens wordt de uitvoer van aardappelen, tarwe, rogge en meel verboden. Tot de nieuwe oogst in 1854 overtroffen de graanprijzen deze van het hongerjaar 1847. Gans het jaar zullen de broodprijzen buitengewoon hoog blijven.

	1.10	8.10	15.10	29.10	19.11	10.12
Intra muros						
Gebuild brood	46	43	44	45	48	47
Ongebuid brood	37	35	37	37	39	38
Roggebrood	24	21	23	24	28	25
Extra muros						
Gebuild brood	42	39	40	41	44	43
Ongebuid brood	34	32	34	34	36	35
Roggebrood	24	21	23	24	25	25

Zondag 24 September : De Koormaatschappij ontving een erevaandel uit de handen van de hertog van Brabant, ere-voorzitter van de vereniging, op het kasteel te Laken.

2 October : Heden werd de nieuwe Predikherenkerk in de Holstraat plechtig ingewijd. Deze kerk werd gebouwd naar het plan van architect Van De Capelle.

7 October : Door een besluit van de gemeenteraad worden enkele artikels van het reglement van de botermarkt van 12.6.1804, van het reglement van de veemarkt van 18.3.1807 en van het reglement van de aardappelmarkt van 25.10.1817 afgeschaft. In werkelijkheid dagtekenden deze reglementen reeds van de 18° eeuw en werden practisch zonder wijzigingen bevestigd in het begin van de 19° eeuw. Voor de drie markten gaat het telkens om de afschaffing van artikels, waarbij aan de kooplieden en handelaars verboden wordt de markt te betreden voor een bepaald uur en dit met de bedoeling aan de gewone verbruikers en voor de veemarkt aan de Gentse slagers de gelegenheid te geven vooraf hun inkopen te doen.

De gemeenteraad keurt ook een reglement goed op de commissio-nairs - de witkielen - die aan de reizigers aan het station hun diensten aanbieden. Ze moeten over een toelatingsbewijs beschikken afgeleverd door de politiecommissaris op voorlegging van een bewijs van goed gedrag. In dienst behoren ze een koperen plaat met het opschrift "Ville de Gand. Commissionnaire de Place" en een volgnummer aan de rechter arm te dragen. De witkielen mogen hun plaat niet overmaken aan derden, mogen aan de reizigers, die er om verzoeken, hun diensten niet weigeren. Het loon moet vooraf bepaald worden tussen de witkiel en de reiziger.

21 October : De gemeenteraad geeft een gunstig advies op de vraag van de bisschop de kapel van St.-Jan-Baptiste tot succursale te verheffen van St.-Maartens.

31 October : Heden hadden verkiezingen plaats voor de vernieuwing van de helft van de gemeenteraad. De verkiezing ging gepaard met een vinnige politieke strijd. Op 16 oktober had de liberale associatie een vergadering gehouden in de zaal Willem Tell. Met-de-penningen, die de vergadering voorzat, herinnerde aan het programma van het liberaal congres van 1846. Dit programma, verklaarde hij, laat zich in een woord samenvatten : de vooruitgang. Dit is al de maatregelen, die het stoffelijk welzijn vermeerderen, het zedelijk gevoel verheffen. Er blijft nog veel te doen; de vereiste verbeteringen zijn talrijk. Met-de-penningen wees op verwezenlijkingen van het college : organisatie van de politie, bevorderen van de volksgezondheid en van het onderwijs, uitgevoerde openbare werken. Daarna werd het hoofdprobleem behandeld : de conventie van Antwerpen. Vooraf een woordje uitleg. Na de stemming van de wet op het middelbaar onderwijs in mei 1850 nam het episcopaat stelling tegen deze wet. Er kwam een breuk tussen de Belgische geestelijkheid en de regering. De geestelijk-

heid weigerde het godsdienstonderricht te verstrekken in de athenea. In 1854 werd te Antwerpen een oplossing gevonden, die door de Kamer op 14 februari 1854 werd aanvaard. (we willen hier verwijzen naar blz. 109 en 113 van het boek "Politieke geschiedenis van België" door prof. Th. Luykx).

Metdepenningen verklaarde, dat het openbaar middelbaar onderwijs enkel van het burgerlijk gezag moest afhangen. Geen enkel officieel toezicht van het wetenschappelijk onderwijs in de athenea kan aanvaard worden buiten het toezicht van de staat en de stad. Tenslotte moesten al de liberale kandidaten voor de gemeenteverkiezingen de verbintenis aangaan dit programmapunt te aanvaarden. Delehay, die nog in 1852 op een liberale lijst was verkozen tot volksvertegenwoordiger, verklaarde, dat hij niet de man was van één partij en wenste vrij te zijn van alle verbintenissen. Er werd nu een nieuwe kiesvereniging gevormd met Dierman-Seth als voorzitter en Delehay als lijsttrekker. In de Gentse pers werd een hevige strijd gevoerd. Le Bien Public verdedigde de conventie van Antwerpen en schreef verder, dat de kandidaten G. Callier en Dubois kandidaten waren van de krant Broedermin, "l'organe républicain-socialiste". "Les suffrages obtenus par ces deux noms au sein de l'association libérale prouvent une fois de plus que le libéralisme doctrinaire est à la veille d'être absorbé par la démocratie". (Bien Public van 26.10.1854). De nieuwe kiesvereniging zag in de lijst van Willem Tell een samenmenging van overdreven partijen, republikeinen en socialisten niet uitgezonderd. (G. v. G. van 24.10.1854). Voornamelijk drie personen moesten het ontgelden : burgemeester de Kerchove, schepen De Pauw en schepen Van Lokeren. Het herstellen van gebouwen en het kasseien van de straten werd als geldverkwisting beschouwd. Over Van Lokeren was men niet tevreden om zijn strengheid in het doen naleven van de reglementen op de beluiken. Er werden 2579 geldige stemmen uitgebracht. De nieuwe kiesvereniging, gesteund door al de katholieke kranten, won al de te begeben zetels. Onder de verkozenen ontmoeten we Delehay, Kervijn de Kolkaersbeke, Minard. Burgemeester de Kerchove, G. Callier, Van Lokeren, De Pauw werden niet herkozen.

5 November : De gasmaatschappij heeft de toelating bekomen een vierde gasreservoir te plaatsen. Er is een petitie in omloop, waarbij de herbergiers vragen de afschaffing van de verplichting een lantaarn aan hun woning te plaatsen; ook vragen ze een hervorming van het reglement op de sluitingsuren.

6 November : Als gevolg van het verzoekschrift van de studenten en van een interpellatie in de Kamer wordt te Gent een facultatieve cursus in de Nederlandse letterkunde opgericht. In zijn openingsrede verklaarde prof. C. P. Serrure : "Het wordt tijd dat de taal van het volk in de hogere standen wordt onderwezen. Andere talen leren en de landstaal verstoten zou als een loutere praalwet te beschouwen zijn. Men zou voor den vreemde willen schitteren en zijn eigen landgenoten in de duisternis en de onwetendheid laten dwalen. De Vlaamse beschaving zal ons land redden, want een volk kan niet vergaan zo lang zijn taal leeft". Op donderdag 9 november begon prof. Heremans zijn leergang in de Vlaamse letterkunde.

8 December : Heden houdt de krant "Den Vaderlander" op te verschijnen. Het blad was gesticht op 1829. Eigendom van de gebroeders Vergauwen van 1833 tot 1852, werd het overgelaten aan de maatschappij, die Le Conservateur en van af 1853 Le Bien Public uitgaf. Op 8 december verscheen de nieuwe krant "Het Vaderland", die op de persen van Le Bien Public werd gedrukt. Het was een katholiek vlaamsgezind blad, met A. Neut als voornaamste medewerker. "Het Vaderland" zou slechts een kortstondig bestaan kennen. Daarover later meer.

10 December : Men houdt zich sedert enkele dagen bezig met het plaatsen van de klokken van de beiaard. De beiaard zal de eerste maal spelen op zaterdag 16 december. In de Gazette van Gent verscheen een gelegenheidsvers van Pr. Van Duyse "Toen de beiaerd van het Gentsche Belfroot weer speelde".

17 December : De uitroeping van het geloofspunt der Onbevleete Ontvangenis is heden in onze stad op een schitterende wijze gevierd. Al de kerken waren versierd. 's Avonds waren heel wat huizen verlicht. Het bisschoppelijk paleis, Sint-Vincentius à Paulo op het Steendam, de kerk der Recolletten, het klooster van de Zusters van Liefde, de begijnhoven, het lokaal van de Grijsse Zusters en van de Predikheren deden zich vooral opmerken.

21 December : De gemeenteraad keurt een lang reglement goed. Het betreft :

- a) een aantal artikelen, waarbij bepaald wordt hoe het beerruimen door de concessiehouder moet geschieden.
- b) een artikel, waarbij verboden wordt een huis te bouwen of te verbouwen zonder dat het huis voorzien is van een ondoordringbare beerput. Tevens wordt verboden de beer te laten wegvloeien

langs de riolering of in de vaarten of kanalen.

- c) de particuliere mestrapers mogen hun beroep niet meer uitoefenen. Dit geldt echter niet voor dezen, die vorig jaar dit beroep uitoefenden. Ze moeten zich laten optekenen bij de politiecommissaris om te voorkomen, dat ze zouden worden vervangen.
- d) de overige artikels bepalen de verplichtingen van de concessiehouder voor het reinigen van kaaien, bruggen en markten en voor het ophalen van het huisvuil. Deze concessiehouder moet ook op verzoek van het college kosteloos straten en pleinen besproeien en moet daartoe over tien sproeiwagens beschikken; tevens moet hij op bevel van het college kosteloos de sneeuw ruimen.

24 December : Bericht. Te rekenen van heden zal de Gazette van Gent alle dagen verschijnen, de zondag uitgenomen. Inschrijvingen voor drie maanden voor Gent te huis besteld : 3,50 fr. Voor den buiten franco per post : 4,50 fr. De prijs van een abonnement wordt dus niet verhoogd. De Gazette van Gent is het goedkoopste dagblad van België.

Op zondag 24 december had te Gent een congres der Vlaamse toneelverenigingen plaats op initiatief van "De Taal is gans het Volk". Het congres werd gehouden in het Hof van Kortrijk onder het voorzitterschap van E. Rens en prof. Serrure. De wensen ter aanmoediging van het Vlaams toneel werden aan de minister van Binnenlandse Zaken overgemaakt.

28 December : Gisteren werd door le Septentrion een grote brooduitdeling gehouden.

31 December : Heden werd een gedenksteen geplaatst aan het Belfort langs de zijde van de schermschool als herinnering van de voltooiing van de herstellingswerken.

Om volledig te zijn zouden we nog het verschijnen van twee nieuwe weekbladen kunnen vermelden. "L'Abeille de Gand" was opgericht om de nieuwe kiesvereniging te steunen; er verschenen slechts 23 nummers. Het "Zondagsblad" opgericht door advocaat Constant Léirens zou een langer bestaan kennen, zeker tot 1888. Volgens prof. E. Voordeckers was het een politiek neutraal nieuws- enannoncenblad, dat soms belangstelling had voor de Vlaamse taalgrieven.

Een slecht jaar is ten einde. Het Liefdadigheidsbureau heeft 4870 gezinnen met 19 480 personen het ganse jaar en 780 gezinnen met 3 120 personen tijdelijk moeten helpen. In totaal 22 600 behoeftige personen of 20,5 o/o van de bevolking. Tienduizenden hebben op-

nieuw honger geleden.

Terwijl ging de Krimoorlog tussen Rusland enerzijds en Turkije, Frankrijk en Engeland verder. Op 25 oktober 1854 werden de Russen te Balaklava in de Krim door de Engelsen en Fransen verslagen, maar de oorlog zou eerst in 1856 eindigen. Het was tijdens de Krimoorlog, dat Florence Nightingale grote verdienste verwierf door de organisatie van een hospitaal.

M. STEELS

DE DONKERE KERKERS VAN HET STADHUIS

Omdat de economische crisis aldoor maar scherpere vormen aangenomen had en bijgevolg de armoede en ellende van een niet gering gedeelte van de zonder werk gevallen arbeiders en kleine handelaars op een onrustbarende wijze toegenomen was, vaardigde Keizer Karel op 7 oktober 1531 (1) een decreet uit waarbij het bestuur van de grote steden bevolen werd de bestaande "guldekens" op wier schouders tot dusverre de armenzorg berust had, van die taak te ontlasten. In hun plaats diende een enkel (meer officieel) organisme in het leven geroepen te worden.

Noblesse oblige. Keizer Karels geboorteplaats was de eerste stad die aan 's keizers bevel een gestalte gaf. Inderdaad, nog hetzelfde jaar 1531 werd de "Armen Caemer van Ghendt" boven de doopvont gehouden.

Een paar gebouwen gelegen op de hoek van de *Pisstege* (nu Stadhuisstege) en de *Corte Nuwelstege* (nu Poeljemarkt) werd ter beschikking van de nieuwbakken instelling gesteld, wier bestuur aanvankelijk uit 11 zogenaamde zeer aanbevelingswaardige burgers samengesteld was. Deze besturende burgers, regenten, voogden of gouverneurs genoemd, stelden een reglement op en lieten een stempel snijden waarmee ze zowel de alledaagse als officiële documenten konden waarmerken. Aldus werden al de door de Caemer uitgereikte broodkaarten van deze stempel voorzien. Een stempel die meteen aan de oprichting van het menslievend werk herinnert : de dooreengevlochten hoofdletters A, C en G, omlijst door de verklaring Caesare Institutent Anno 1531 en de veelbetekende verheldering Beati Misericordes. (zie afbeelding). Van de (ver)bouwgiedenis van de Caemer onthouden we alleen dat de heren regenten - het hemd is immers nader dan de rok - voor hun eigen comfort en pronkzucht in 1689